

გ ა ნ მ ა რ ტ ე ბ ი თ ი ბ ა რ ა თ ი

„საქართველოს 2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტზე

ა) ზოგადი ინფორმაცია კანონპროექტის შესახებ:

ა.ა) კანონპროექტის მიღების მიზეზი

საქართველოს კონსტიტუციის 93-ე მუხლით დაკისრებული ვალდებულება;

ბ) კანონპროექტის მიზანი

2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობებისა და გადასახდელების დამტკიცება;

გ) კანონპროექტის ძირითადი არსი

კანონპროექტის მიხედვით განისაზღვრება 2018 წლის განმავლობაში მისაღები შემოსულობებისა და გასაწევი გადასახდელების მაჩვენებლები. 2018 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტი მთლიანად ემსახურება სამთავრობო პროგრამის - „თავისუფლება, სწრაფი განვითარება, კეთილდღეობა“ შესრულებას, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს მოსახლეობის სოციალური დაცვა და ქვეყნის ეკონომიკური განვითარება.

რეფორმების 4 პუნქტიანი სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებებისა და დასახული შედეგების მიღწევის მიზნით, მნიშვნელოვანია არსებული ფისკალური რესურსების მაქსიმალურად ეფექტიანი გამოყენება. 2017 წლის ბიუჯეტთან ერთად საქართველოს პარლამენტში წარდგენილი იყო 2017-2020 წლების ბიუჯეტების ძირითადი პარამეტრები, სადაც მოცემული იყო აღნიშნულ პერიოდში, როგორც საბიუჯეტო დეფიციტის, ასევე მიმდინარე და ინფრასტრუქტურული ხარჯების ურთიერთშეფარდების მაჩვენებლები.

აღნიშნული ფისკალური ჩარჩო იყო საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან (IMF) მოლაპარაკებების მთავარი დოკუმენტი და სწორედ აღნიშნულ დოკუმენტზე დაყრდნობით მიმდინარე წელს ხელი მოეწერა საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან ახალ, სამ წლიან პროგრამას, რომელიც ითვალისწინებს საქართველოსთვის 285 მლნ აშშ დოლარის გამოყოფას და სრულად ასახავს საქართველოს მთავრობის პრიორიტეტებს და ქვეყნის მაკროეკონომიკური და ფისკალური პარამეტრების პროგნოზებს საშუალოვადიან პერიოდში.

2018-2021 წლებში დაგეგმილია სახელმწიფო ინფრასტრუქტურაში მნიშვნელოვანი ინვესტიციების განხორციელება. ეს ინვესტიციები ორიენტირებულია ისეთი ინფრასტრუქტურული პროექტების დაფინანსებაზე, რომლებმაც უნდა წაახალისოს ინვესტიციები და ეკონომიკური აქტივობა კერძო სექტორში. ამასთან, პროექტებს ეკონომიკის ზრდის ხელშემწყობი ეფექტები ექნება არა მხოლოდ მათი განხორციელების პერიოდში, არამედ მათი დასრულების შემდგომაც.

მთელი ქვეყნის მასშტაბით განხორციელდება ინფრასტრუქტურული პროექტები (გზები, ხიდები, გვირაბები, აეროპორტები, საკურორტო ზონები, წყლის და ენერგოინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და ა.შ.), რაც ხელს შეუწყობს საქართველოს რეგიონებისა და იქ მცხოვრები მოსახლეობის ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას, მათ შორის ახალი სამუშაო ადგილების შექმნის გზით.

ძირითადი მაკროეკონომიკური მაჩვენებლები

2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტის მომზადებისას ქვეყნის ეკონომიკის ზრდის მაჩვენებლის პროგნოზირებისას მხედველობაში იქნა მიღებული მიმდინარე წლის განვლილ პერიოდში და მომავალი წლისთვის სხვადასხვა საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტების პროგნოზები როგორც საქართველოს, ასევე რეგიონის ქვეყნების ეკონომიკური ტენდენციების შესახებ. ინფორმაცია 2017 წელს ეკონომიკაში მიმდინარე ტენდენციებთან დაკავშირებით ვრცლად იქნა წარმოდგენილი სახელმწიფო ბიუჯეტის პლენარულ სხდომასა და საკომიტეტო განხილვების დროს. აღსანიშნავია, რომ მიმდინარე წელს ეკონომიკური ზრდა მნიშვნელოვნად აღემატება დაგეგმილ 4%-იან მაჩვენებელს და პარლამენტში წარდგენილი 2017 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ცვლილების შესაბამისად განახლებული პროგნოზი 4,5%-ს შეადგენს, თუმცა ფაქტიურად კიდევ უფრო მაღალი ზრდა არის მოსალოდნელი.

მომავალი წლის ფისკალური და მაკროეკონომიკური მაჩვენებლები კონსერვატიული მიდგომით არის დაგეგმილი და 2018 წლისთვის მშპ-ს რეალური ზრდა 4.5%-ს შეადგენს, ხოლო მშპ-ის დეფლატორის პროგნოზი 3.5%-ს. საშუალოვადიან პერიოდში ეკონომიკის რეალური ზრდის პროგნოზი 5-6%-ის ფარგლებშია მოსალოდნელი, ხოლო მშპ-ს დეფლატორი 3%-ის ფარგლებში.

მაკროეკონომიკური მაჩვენებლებიდან გამომდინარე, 2018 წლის ნომინალური მშპ-ს მოცულობა 40.6 მლრდ ლარს შეადგენს, ხოლო 2021 წლისთვის პროგნოზირებულია მისი გაზრდა 52,1 მლრდ ლარამდე.

არსებული მაკროეკონომიკური პროგნოზების გათვალისწინებით, 2018 წელს ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების მაჩვენებელი 10 260.0 მლნ ლარს შეადგენს, რაც მშპ-ს 25.3%-ია.

საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული საბიუჯეტო დეფიციტი (რომელიც ეყრდნობა GFSM 2001 კლასიფიკაციას) მშპ-თან მიმართებაში განისაზღვრება 1.3%-ით, ამასთან გასათვალისწინებელია, რომ საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან არსებული პროგრამის ფარგლებში ფისკალური ჩარჩოს ინდიკატორად გამოიყენება მოდიფიცირებული დეფიციტი, რომელიც GFSM 2001 კლასიფიკაციისგან განსხვავებით ფინანსური აქტივებით განხორციელებულ ოპერაციებსაც განიხილავს, როგორც დეფიციტის ფორმირების წყაროს. აღნიშნული მეთოდოლოგიის თანახმად 2018 წლის დეფიციტი მშპ-თან მიმართებაში განისაზღვრება 3.0%-ის ფარგლებში, ხოლო საშუალოვადიან პერიოდში შემცირდება 2.5%-მდე.

2017 წლიდან დაწყებული ხარჯების ოპტიმიზაცია კვლავ გრძელდება და 2018 წელს მიმდინარე ხარჯები განისაზღვრება მშპ-ის 23.5%-ის ფარგლებში (2017 წელს 24.4%), ხოლო 2021 წლისათვის შემცირდება 20.7%-მდე.

პარალელურად ხორციელდება მთავრობის საშუალოვადიან ჩარჩოში ინფრასტრუქტურული პროექტების დასაფინანსებლად შესაბამისი სახსრების მობილიზება და ნაერთი ბიუჯეტიდან ამ მიმართულებით 8-9% მიიმართება.

კანონპროექტი შესაბამისობაშია „ეკონომიკური თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებულ ზღვრულ პარამეტრებთან:

- ნაერთი ბიუჯეტის დეფიციტი (GFSM 2001) მშპ-სთან მიმართებაში – 1.3% (ზღვრული მაჩვენებელი - 3%);

- ნაერთი ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ზრდის ჯამური მაჩვენებელი მშპ-თან მიმართებაში - 29.9% (ზღვრული მაჩვენებელი - 30%);
- სახელმწიფო ვალის მოცულობა მშპ-თან მიმართებაში - 44.2% (ზღვრული მაჩვენებელი - 60%).

სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობები

საქართველოს 2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსულობების საპროგნოზო მაჩვენებელი 12 441.0 მლნ ლარით განისაზღვრა, რაც პროექტის წინა ვარიანტთან შედარებით გაზრდილია 48.0 მლნ ლარით, მათ შორის:

- შემოსავლები - 10 314,2 მლნ ლარი (გაზრდილია 99,2 მლნ ლარით);
 - საგადასახადო შემოსავლები - 9 490.0 მლნ ლარი (გაზრდილია 20,0 მლნ ლარით), მათ შორის:
 - საშემოსავლო გადასახადის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 2 780.0 მლნ ლარით;
 - მოგების გადასახადის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 630.0 მლნ ლარით;
- 2018 წლის ბიუჯეტში მოგების გადასახადი 2017 წელზე ნაკლები მოცულობით არის დაგეგმილი, რაც გამოწვეულია მოგების გადასახადის რეფორმით, კერძოდ მიმდინარე წელს (1 აპრილამდე) მოგების გადასახადში შემოვიდა კომპანიების მიერ დეკლარირებული 2016 წლის მოგებიდან წარმოქმნილი მოგების გადასახადი. (2017 წლამდე არსებული ნორმებით, 4 ჯერ საავანსოს იხდიდნენ წლის განმავლობაში და მომდევნო წლის პირველ აპრილამდე ფაქტობრივი მოგების გადასახადთან სხვაობას იხდიდნენ მოგების გადასახადის დეკლარაციასთან ერთად). ახალი მოგების გადასახადის რეგულაციით კომპანიები საავანსოებსაც აღარ იხდიან და არც მომდევნო წლის აპრილში ექნებათ დასადეკლარირებელი და გადასახდელი თანხა.*
- დამატებული ღირებულების გადასახადის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 4 400.0 მლნ ლარით, რაც მშპ-ის 9,9 პროცენტს შეადგენს;
 - აქციზის საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 1 450.0 მლნ ლარის ოდენობით;

აქციზის გადასახადი დაგეგმილია მიმდინარე წელს მოსალოდნელი შესრულების გათვალისწინებით. შემცირება გამოწვეულია:

1. თამბაქოს აქციზი:

- *2017 წლის განმავლობაში საქართველოში არსებული თამბაქოს პროდუქციის მარაგები (ძირითადად იმპორტირებული) შემცირდა მნიშვნელოვნად. 2016 წლის განმავლობაში საქართველოში საშუალოდ თამბაქოს პროდუქციის 2 თვის მარაგი არსებობდა მუდმივად. 2017 წლის განმავლობაში საქართველოში არსებული მარაგები განახევრდა და საშუალოდ საქართველოში თამბაქოს პროდუქციის 1 თვის მარაგია (30 მლნ კოლოფი). იმის გათვალისწინებით რომ აღნიშნულ მარაგებზე კომპანიების მიერ აქციზის გადასახადი გადახდილია გასულ წლებში, მარაგების შემცირება აისახა აქციზის გადასახადის სახით ბიუჯეტში შემოსულ თანხებზე;*
- *აქციზის განაკვეთების ცვლილების შედეგად, მიმდინარე წელს მნიშვნელოვნად შემცირდა თამბაქოს მოხმარება საქართველოში. 2016 წლის იანვარ-აგვისტოში სულ რეალიზებული იყო 5,8 მილიარდი ლერი*

სიგარეტი, ხოლო 2017 წლის იანვარ-აგვისტოში სულ რეალიზებულია 4.9 მილიარდი ლერი სიგარეტი. თამბაქოს მოხმარება მიმდინარე წელს (8 თვის მონაცემებით) შემცირებულია 900 მილიონი ლერით, რაც არის მოხმარების 15.5%-იანი შემცირება. იმის გამო რომ თამბაქოს მოხმარება 2017 წელს შემცირდება საპროგნოზო მაჩვენებელზე (8%) მეტად, (საპროგნოზო შემცირება - 0.7 მილიარდი ლერი, ხოლო ფაქტიური შემცირება - 1.3 მილიარდი ლერი) ბიუჯეტში აქციზის გადასახადის სახით მოზილიზებული თანხები ჩამორჩება 2017 წლის საპროგნოზო მაჩვენებელს.

2. ავტომობილების აქციზი:

- საგადასახადო პოლიტიკის ცვლილების შედეგად, მნიშვნელოვნად შემცირებდა იმპორტირებული ავტომობილების ასაკი (9 წლამდე ავტომობილების წილი მთლიან იმპორტში ბოლო 4 თვის (ივნისი-სექტემბერი) განმავლობაში გაიზარდა 29%-იდან 76%-მდე), რაც აისახა საბიუჯეტო შემოსავლის ნაწილზეც. ვინაიდან შედარებით ახალი ავტომობილები იბეგრებიან უფრო დაბალი აქციზის განაკვეთით:
- მნიშვნელოვნად გაზრდილია ჰიბრიდულ და ელექტრო ძრავიანი ავტომობილების იმპორტი, რაც ასევე შემცირებული განაკვეთით იბეგრება: ჰიბრიდი - სტანდარტულ განაკვეთზე 60%-ით დაბალი განაკვეთით იბეგრება, ხოლო ელექტრო - სრულად განთავისუფლებულია გადასახადებისაგან (ჰიბრიდულ და ელექტრო ძრავიანი ავტომობილების წილი მთლიან იმპორტში ბოლო 4 თვის (ივნისი-სექტემბერი) განმავლობაში გაიზარდა 7%-იდან 42%-მდე);
- ბიუჯეტის დამტკიცების შემდგომ, მსუბუქი ავტომობილების იმპორტთან მიმართებაში ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს დაუწესდათ დამატებითი შეღავათები. კერძოდ: ავტომობილები რომლებიც გამოგზავნილი იყო საქართველოში 2017 წლის 1 იანვრამდე და საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე შემოტანილ იქნა არაუგვიანეს 2017 წლის 31 მარტისა, მათთვის აქციზის გადასახადის განაკვეთები დარჩა უცვლელი. შესაბამისად, აღნიშნულ პერიოდში იმპორტირებული ავტომობილებზე აქციზი გადახდილი იქნა ძველი (შემცირებული) განაკვეთებით.

3. კომუნიკაციების აქციზი 2017 წელს 8.0%-იდან შემცირდა 3%-მდე და 2018 წლის იანვრიდან უქმდება.

- **იმპორტის გადასახადის** საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 60.0 მლნ ლარით;
- **სხვა გადასახადის** საპროგნოზო მაჩვენებელი განისაზღვრა 170.0 მლნ ლარით.
- **გრანტები** - 414.2 მლნ ლარი, რაც ბიუჯეტის პროექტის წინა ვარიანტთან შედარებით გაზრდილია 79.2 მლნ ლარით, რაც გამოწვეულია საბიუჯეტო დანხარების სახით ევროკავშირიდან მისაღები გრანტების მოცულობის დაზუსტებით;
- **სხვა შემოსავლები** - 410.0 მლნ ლარი (არ შეცვლილა წინა ვარიანტთან შედარებით);
- **არაფინანსური აქტივების კლების** სახით მისაღები თანხების გეგმა განსაზღვრულია 60.0 მლნ ლარის ოდენობით;
- **ფინანსური აქტივების კლების** მაჩვენებელი განისაზღვრა 80.0 მლნ ლარის ოდენობით;
- **ვალდებულებების ზრდის** სახით მისაღები სახსრების გეგმა განსაზღვრულია 1 986.8 მლნ ლარის ოდენობით, რაც პროექტის წინა ვარიანტთან შედარებით შემცირებულია 51,3 მლნ ლარით. ვალდებულებების ზრდის სახით მისაღები სახსრები შემდეგი წყაროებისგან შედგება:
 - საინვესტიციო პროექტების დასაფინანსებლად მიღებული გრძელვადიანი, შეღავათიანი კრედიტები - 1 236.8 მლნ ლარი;
 - საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტებიდან და ევროკავშირისგან მისაღები საბიუჯეტო კრედიტები - 350.0 მლნ ლარი;

- სახაზინო ვალდებულებებისა და სახაზინო ობლიგაციების ემისიით და მათი დაფარვის შედეგად საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების წმინდა ზრდა - 400.0 მლნ ლარი.

სახელმწიფო ბიუჯეტის გადასახდელები (ასიგნებები)

სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებები ბიუჯეტის პროექტის მეორე წარდგენასთან შედარებით გაზრდილია 56.2 მლნ ლარით და განისაზღვრა 12 459.5 მლნ ლარის ოდენობით, მათ შორის: საბიუჯეტო სახსრები შეადგენს 11 058.5 მლნ ლარს, გრანტები - 164.2 მლნ ლარს, ხოლო კრედიტები - 1 236.8 მლნ ლარს.

სახელმწიფო ბიუჯეტის ხარჯების ჯამური მოცულობა შეადგენს 9 720.9 მლნ ლარს, მათ შორის:

- შრომის ანაზღაურება - 1 413.6 მლნ ლარი;
- საქონელი და მომსახურება - 1 201.3 მლნ ლარი;
- პროცენტი - 550.0 მლნ ლარი;
- სუბსიდიები - 445.0 მლნ ლარი;
- გრანტები - 1 379.0 მლნ ლარი;
- სოციალური უზრუნველყოფა - 3 492.8 მლნ ლარი;
- სხვა ხარჯები - 1 239.3 მლნ ლარი.

არაფინანსური აქტივების ზრდის მუხლით გათვალისწინებული ასიგნება შეადგენს 1 628.5 მლნ ლარს;

ფინანსური აქტივების ზრდის მუხლით გამოყოფილია - 350,0 მლნ ლარი;

ვალდებულებების კლება შეადგენს 760.1 მლნ ლარს, საიდანაც 725.0 მლნ ლარი მიმართული იქნება საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების დაფარვაზე, ხოლო 35.1 მლნ ლარი - საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების და დავალიანების დაფარვაზე.

წარმოდგენილი პროექტით გათვალისწინებული ასიგნებები მხარჯავი დაწესებულებების მიხედვით შემდეგნაირად არის გადანაწილებული:

- შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს დაფინანსება 2017 წლის გეგმასთან შედარებით იზრდება 112.2 მლნ ლარით (ბიუჯეტის პროექტის მეორე წარდგენასთან მიმართებაში უცვლელია) და შეადგენს 3 528.0 მლნ ლარს (ბიუჯეტის მთლიანი გადასახდელების 28.3%). აღნიშნული თანხის ფარგლებში გათვალისწინებულია:
 - *სოციალური დაცვისა და საპენსიო უზრუნველყოფისათვის - 2 468.3 მლნ ლარი;*
 - *ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამებისთვის - 983.4 მლნ ლარი, მათ შორის:*
 - *მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამისთვის - 704.0 მლნ ლარი;*
 - *იმუნიზაცია - 22.4 მლნ ლარი;*
 - *C ჰეპატიტის მართვის პროგრამა - 16.0 მლნ ლარი;*
 - *ინფექციური დაავადებების მართვა - 10.5 მლნ ლარი;*
 - *ტუბერკულოზის მართვა - 15.6 მლნ ლარამდე;*

- აივ ინფექცია/შიდსის პროგრამა - 10.0 მლნ ლარზე მეტი,
 - დიალიზი და თირკმლის ტრანსპლანტაცია - 35.0 მლნ ლარი;
 - ფსიქიკური ჯანმრთელობა - 21.0 მლნ ლარი;
 - დიაბეტის მართვა - 13.0 მლნ ლარი;
 - სასწრაფო გადაუდებელი დახმარება და სამედიცინო ტრანსპორტირება - 39.0 მლნ ლარი;
 - სოფლის ექიმი - 26.0 მლნ ლარი;
 - რეფერალური მომსახურება - 22.3 მლნ ლარი;
 - ქრონიკული დაავადებების სამკურნალო მედიკამენტებით უზრუნველყოფა - 10.0 მლნ ლარი;
 - ჯანმრთელობის ხელშეწყობა - 1.1 მლნ ლარი (მ.შ. თამბაქოს კონტროლის პროგრამა);
 - სამედიცინო დაწესებულებათა რეაბილიტაციისა და აღჭურვისათვის - 25.0 მლნ ლარი;
 - შრომისა და დასაქმების სისტემის რეფორმების პროგრამა - 3.7 მლნ ლარი;
- რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროსთვის გამოყოფილია 1 815.0 მლნ ლარი, რაც 557.0 მლნ ლარით აღემატება 2017 წლის დამტკიცებულ მაჩვენებელს. ამასთან, საქართველოს პარლამენტში წარდგენილია "საქართველოს 2017 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ" საქართველოს კანონში ცვლილების პროექტი, რომლის მიხედვითაც სამინისტროსთვის 2018 წელს დასაფინანსებელი ღონისძიებებისთვის გამოეყოფა დამატებით 25,0 მლნ ლარი. გამოყოფილი თანხის ფარგლებში გათვალისწინებულია:
 - საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებისათვის - 1 310.8 მლნ ლარი, მათ შორის განხორციელდება შემდეგი საავტომობილო გზების მშენებლობა-რეკონსტრუქცია:
 - თბილისი-სენაკი-ლესელიძის გზის მშენებლობა და რეკონსტრუქცია (ჩუმათელეთი-არგვეთა) - 250.0 მლნ ლარი;
 - აღმოსავლეთ-დასავლეთის ჩქაროსნული ავტომაგისტრალის დერეფნის გაუმჯობესების პროექტი (ზემო ოსიაური-რიკოთი) - 80.0 მლნ ლარი;
 - სამტრედია-გრიგოლეთის საავტომობილო გზის მოდერნიზაცია-მშენებლობა - 150.0 მლნ ლარი;
 - ბათუმის ახალი შემოვლითი გზა - 70.0 მლნ ლარი;
 - ჩუმათელეთი-ხარაგაულის გზის მონაკვეთის რეაბილიტაცია-რეკონსტრუქცია - 45.0 მლნ ლარი;
 - ქ. ქობულეთის ახალი შემოვლითი გზა - 30 მლნ ლარი;
 - ხულო-ზარზმის მონაკვეთის რეაბილიტაცია-რეკონსტრუქცია - 30.0 მლნ ლარი;
 - აღმოსავლეთ-დასავლეთის სატრანზიტო მაგისტრალი IV (აგარა - ზემო ოსიაური) - 20.0 მლნ ლარი;
 - ზემო იმერეთი (საჩხერე) - რაჭის დამაკავშირებელი საავტომობილო გზის რეკონსტრუქცია-მშენებლობა - 25 მლნ ლარი;
 - სნო-ჯუთა-როშკა-მატილი-ომალო-ხადორის ხეობა - ბაწარა - ახმეტის მიმართულებით საავტომობილო გზის რეკონსტრუქცია-მშენებლობა - 20.0 მლნ ლარი;
 - სენაკი-ფოთი-სარგის საავტომობილო გზის გრიგოლეთი-ჩოლოქის მონაკვეთის მშენებლობა - 60.0 მლნ ლარი;
 - მცხეთა-სტეფანწმინდა-ლარსის საავტომობილო გზის ქვეშეთი-კობის მონაკვეთზე საავტომობილო გზის და გვირაბის მშენებლობა - 53.0 მლნ ლარი;
 - თბილისი-წითელი ხიდის საავტომობილო გზის რუსთავი-წითელი ხიდის მონაკვეთის მშენებლობა - 25.0 მლნ ლარი;
 - ალგეთი-სადახლოს საავტომობილო გზის მშენებლობა-მოდერნიზაცია - 25.0 მლნ ლარი;

- თბილისი-ბაკურციხე-ლაგოდეხის საავტომობილო გზის ლოკინი-საგარეჯოს მონაკვეთის მშენებლობა - 25.0 მლნ ლარი;
- მდინარე რიონზე ფოთის ხიდის მშენებლობა - 10.0 მლნ ლარი;
- რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციისათვის გათვალისწინებულია 288.5 მლნ ლარი, მათ შორის:
 - მთის კურორტებზე ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია - 60 მლნ ლარი;
 - მდგრადი ურბანული ტრანსპორტის განვითარების საინვესტიციო პროგრამა - 70.0 მლნ ლარი (თბილისი-რუსთავის საავტომობილო გზის მოდერნიზაცია და ბათუმის ნაპირდაცვის და სანაპირო ზოლის მოწყობა);
 - საქართველოს ურბანული რეკონსტრუქციის და განვითარების პროექტი - 45.0 მლნ ლარი;
 - რეგიონალური განვითარების პროექტი (კახეთი, იმერეთი, მცხეთა-მთიანეთი და სამცხე-ჯავახეთი) - ჯამში 43.5 მლნ ლარი;
- წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაციისთვის გათვალისწინებულია 196.0 მლნ ლარი, მათ შორის:
 - ქუთაისის წყალარინების პროექტის ფარგლებში 368 კმ სიგრძის წყალარინების ქსელის და 30 სატუმბი სადგურის მოწყობა. ასევე, წყალარინების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა;
 - რეგიონებში ინფრასტრუქტურული პროექტების მხარდაჭერის ღონისძიებები - 12.0 მლნ ლარი, მათ შორის ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის სოფელ გუდაურში წყლის ხელოვნური რეზერვუარის მოწყობა და სხვა ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება;
 - ურბანული მომსახურების გაუმჯობესების პროგრამა - 150.0 მლნ ლარი, რომლის ფარგლებშიც გათვალისწინებულია სასმელი წყლის და წყალარინების სისტემების მშენებლობა-რეაბილიტაცია (მესტია, ანაკლია, ურეკი, ფოთი, ზუგდიდი, ჯვარი, ჭიათურა, გუდაური, ბოლნისი, მარნეული), ასევე ქუთაისის წყალმომარაგების სისტემის მშენებლობა-რეაბილიტაცია და აბაშის მაგისტრალური მილსადენის რეაბილიტაცია;
 - წყლის ინფრასტრუქტურის განახლების პროექტი - 12.5 მლნ ლარამდე, რომლის ფარგლებშიც დაგეგმილია პროექტების განხორციელება კახეთის (თელავი-კურდღელაური, სიღნაღი, წნორი, საგარეჯო), შიდა ქართლის (დუშეთი), ქვემო ქართლის (ბოლნისი, წალკა) და სამცხე-ჯავახეთის (ლიკანი-წალკერი) რეგიონებში.
 - საკანალიზაციო სისტემების მდგრადი მართვის პროექტი - 15.5 მლნ ლარი, რომლის ფარგლებშიც განხორციელდება 2 გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა ქ. თელავსა და ქ. წყალტუბოში.
- განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სისტემაში გათვალისწინებულია მთავრობის სტრუქტურაში დაგეგმილი ცვლილებები და სპორტის და ახალგაზრდობის სამინისტროდან გადმოტანილია ახალგაზრდობის პოლიტიკის დაგეგმვასა და შესაბამის პროგრამებზე გათვალისწინებული თანხები (4.4 მლნ ლარი). 2018 წლისთვის ასიგნებები განსაზღვრულია 1 186.2 მლნ ლარის ოდენობით, მათ შორის:
 - ზოგადი განათლების დასაფინანსებლად - 678.1 მლნ ლარი, მათ შორის:
 - ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების დაფინანსება - 598.9 მლნ ლარი;
 - მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა - 11.9 მლნ ლარი;
 - უსაფრთხო საგანმანათლებლო გარემოს უზრუნველყოფა - 12.8 მლნ ლარი;
 - მოსწავლეების სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფა - 23.0 მლნ ლარი;
 - საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა - 20.1 მლნ ლარი;

- პროფესიული განათლების დასაფინანსებლად - 40.8 მლნ ლარი;
- უმაღლესი განათლების პროგრამების დასაფინანსებლად - 133.8 მლნ ლარი;
- მეცნიერებისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა - 65.6 მლნ ლარი;
- საგანმანათლებლო დაწესებულებათა ინფრასტრუქტურის განვითარებისათვის - 97.2 მლნ ლარი;
- ახალგაზრდობის სფეროში სახელმწიფო ხელშეწყობის ღონისძიებების დასაფინანსებლად - 4.2 მლნ ლარი;
- დონორების დაფინანსებული პროექტის ფარგლებში მიიმართება (მათ შორის ათასწლეულის გამოწვევა საქართველოს - გრანტი) 131.7 მლნ ლარი.

• მთავრობის სტრუქტურაში დაგეგმილი ცვლილებების გათვალისწინებით ბიუჯეტში განსაზღვრულია საქართველოს გარემოს დაცვის, სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარების სამინისტრო, რომლისთვისაც გამოყოფილია 274.8 მლნ ლარი. გამოყოფილი თანხის ფარგლებში გათვალისწინებულია:

- სამელიორაციო სისტემების მოდერნიზაცია და აგროსექტორის განვითარების ხელშეწყობა - 61.7 მლნ ლარი. ამასთან გასათვალისწინებელია, რომ პარლამენტში წარდგენილი 2017 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ცვლილებების მიხედვით აღნიშნულ პროგრამას დამატებული აქვს 35,0 მლნ ლარი, რაც მოხმარდება 2018 წლის განმავლობაში დაგეგმილი სამუშაოების დაფინანსებას;
- სურსათის უვნებლობა, მცენარეთა დაცვა და ეპიზოოტიური კეთილსამედობისათვის - 35.9 მლნ ლარი;
- მევენახეობა-მელვინეობის განვითარებისათვის - 25.1 მლნ ლარი;
- სოფლის მეურნეობის დარგში სამეცნიერო კვლევითი ღონისძიებების განხორციელებისათვის - 5.2 მლნ ლარი;
- ერთიანი აგროპროექტისთვის - 82.2 მლნ ლარი;
- სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის ღონისძიებები - 7.8 მლნ ლარი;
- გარემოსდაცვითი ზედამხედველობისთვის - 10.9 მლნ ლარი;
- დაცული ტერიტორიების სისტემის ჩამოყალიბებისა და მართვისთვის - 14.6 მლნ ლარი;
- სატყეო სისტემის ჩამოყალიბებისა და მართვისთვის - 10.4 მლნ ლარი.

• დაგეგმილი სტრუქტურულ-ფუნქციური ცვლილებების გათვალისწინებით ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს შეუერთდა ენერჯეტიკის სამინისტრო და გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს ბუნებრივი რესურსების მართვის მიმართულება. აღნიშნულის გარდა გათვალისწინებულია შემდეგი 2017 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტში დაგეგმილი ცვლილებები, კერძოდ:

- 2017 წელს ეკონომიკის სამინისტროს სსიპ - ქონების მართვის სააგენტოს ემატება 106,0 მლნ ლარი, რომელიც მიიმართება სახელმწიფო საწარმოების კაპიტალში და მოხმარდება 2018 წელს დაგეგმილი მშენებლობების დაფინანსებას (ქუთაისის აეროპორის II ტერმინალის მშენებლობა, ბიზნეს სახლის მშენებლობა, მთის კურორტების ინფრასტრუქტურა), შესაბამისად 2018 წლის პროექტში სსიპ - ქონების მართვის სააგენტოს ბიუჯეტი შემცირებულია 108,0 მლნ ლარით;
- 2018 წელს განულებულია გაზიფიცირების სამუშაოებისთვის გათვალისწინებული 30,0 მლნ ლარი, თუმცა 2018 წელს გაზიფიცირების მიმართულებით განსახორციელებელი სამუშაოებისთვის 2017 წელს ენერჯეტიკის სამინისტროს ემატება 50,0 მლნ ლარი, შესაბამისად პროექტის წინა ვარიანტში გაზიფიცირებისთვის გათვალისწინებული 30,0 მლნ ლარის ნაცვლად დაიხარჯება 50,0 მლნ ლარი.
- 2018 წელს დონორების მიერ დაფინანსებული ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობის (განმახორციელებელი - სს „სახელმწიფო ელექტროსისტემა“) თანადაფინანსების მიზნით ენერჯეტიკის სამინისტროს 2017 წლის ბიუჯეტით გამოეყო 15,0 მლნ ლარი და შესაბამისად აღნიშნული თანხით მცირდება შესაბამისი პროგრამა;

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსათვის განსაზღვრულია 229.6 მლნ ლარი.

- თავდაცვის სამინისტროსთვის გათვალისწინებულია 802.0 მლნ ლარი, რაც პროექტის წინა ვარიანტთან შედარებით გაზრდილია 100,0 მლნ ლარით და აღნიშნული თანხა მოხმარდება ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის შენარჩუნებასა და გაძლიერებას;
- შინაგან საქმეთა სამინისტროსთვის გათვალისწინებულია 569.6 მლნ ლარი, რაც პროექტის წინა ვარიანტთან შედარებით 35,4 მლნ ლარით ნაკლებია. აღნიშნული შემცირება გამოწვეულია:
 - მთავრობის სტრუქტურაში დაგეგმილი ცვლილებების შესაბამისად სამინისტროს გამოეყო სსიპ - საგანგებო სიტუაციების მართვის სააგენტო (პროექტის წინა ვარიანტის მიხედვით ასიგნებები შეადგენდა 78,1 მლნ ლარს) და სსიპ - საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სახელმწიფო მატერიალური რეზერვების დეპარტამენტი (პროექტის წინა ვარიანტის მიხედვით ასიგნებები შეადგენდა 0,3 მლნ ლარს), რის გამოც სამინისტროს დაფინანსება მცირდება 78,4 მლნ ლარით;
 - საზოგადოებრივი წესრიგი, სახელმწიფო საზღვრის დაცვა და საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარება/გაღრმავების (პროგრამული კოდი 30 01) მიმართულებით დაემატა 43,0 მლნ ლარი (მ.შ. 11,0 მლნ ლარი დაემატა წლის განმავლობაში პოლიციელთა მატერიალური წახალისებისთვის საჭირო ხარჯებისთვის, ხოლო 20,0 მლნ ლარი ვერტმფრენების სრული რეაბილიტაციისთვის);
- დაგეგმილი ცვლილებების შესაბამისად ჩამოყალიბდა **საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახური, რომლის დაფინანსება შეადგენს 82,0 მლნ ლარს;**
- დაგეგმილი საკანონმდებო ცვლილებების გათვალისწინებით საგარეო დაზვერვის სპეციალური სამსახური შეუერთდა **საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურს, რომლისთვისაც განსაზღვრულია 137.5 მლნ ლარი;**
- **სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტროსთვის გათვალისწინებულია 150.0 მლნ ლარი,** რაც ბიუჯეტის მეორე წარდგენასთან შედარებით გაზრდილია 5.0 მლნ ლარით (დამატებითი თანხები მიიმართბა სასჯელაღსრულების დაწესებულებების სარეაბილიტაციო სამუშაოების დასაფინანსებლად);
- **საგარეო საქმეთა სამინისტროსთვის** გათვალისწინებულია 120.9 მლნ ლარი. ბიუჯეტის პროექტის მეორე წარდგენასთან შედარებით გაზრდილია 3.0 მლნ ლარამდე, რაც გამოწვეულია ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატის სამინისტროსთან შერწყმით;
- დაგეგმილი სტრუქტურულ-ფუნქციური ცვლილებების გათვალისწინებით სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტროს სპორტის მიმართულება შეუერთდა საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს. შედეგად ჩამოყალიბდა **კულტურისა და სპორტის სამინისტრო, რომლისთვისაც გათვალისწინებულია 285.3 მლნ ლარი;**
- **იუსტიციის სამინისტროსთვის გამოყოფილია 63.0 მლნ ლარი;**
- **ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, დევნილთა და განსახლების სამინისტროსთვის გამოყოფილია 96.2 მლნ ლარი;**

- საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს დაფინანსება შეადგენს 82.3 მლნ ლარს და შენარჩუნებულია 2017 წლის ბიუჯეტით გათვალისწინებულ ნიშნულზე;
- შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატის ასიგნებები პროექტის წინა ვერსიასთან შედარებით გაზრდილია 350,0 ათასი ლარით და შეადგენს 1,6 მლნ ლარს;
- სასამართლო სისტემა
 - საერთო სასამართლოების დაფინანსება შეადგენს 71,2 მლნ ლარს (საქმეთა განაწილების ელექტრონული სისტემის დანერგვის კუთხით ფუნქციების გადანაწილების გათვალისწინებით, პროექტის წინა ვარიანტთან შედარებით მოაკლდა 250,0 ათასი ლარი და უზენაეს სასამართლოს დაემატა 400,0 ათასი ლარი);
 - უზენაესი სასამართლოსთვის გათვალისწინებულია 8,4 მლნ ლარი (პროექტის წინა ვარიანტთან შედარებით გაზრდილია 400,0 ათასი ლარით);
 - იუსტიციის უმაღლესი საბჭოსთვის გათვალისწინებულია 3,8 მლნ ლარი, რაც პროექტის წინა ვარიანტთან შედარებით 1,1 მლნ ლარით მეტია. ზრდა დაკავშირებულია საქართველოს კანონმდებლობაში გათვალისწინებული ცვლილებების შესაბამისად საბჭოსთვის დაკისრებული დამატებითი ფუნქციების განხორციელებასთან (სამოსამართლო მენეჯმენტის დეპარტამენტი, დამოუკიდებელი ინსპექტორის სამსახური)
- სსიპ - ვეტერანების საქმეთა სახელმწიფო სამსახურის დაფინანსება პროექტის წინა ვერსიასთან შედარებით გაზრდილია 0,5 მლნ ლარით და შეადგენს 5,7 მლნ ლარს;
- სსიპ - იურიდიული დახმარების სამსახურის დაფინანსება გაზრდილია 0,4 მლნ ლარით და შეადგენს 6,4 მლნ ლარს;
- სსიპ - სახელმწიფო ენის დეპარტამენტის დაფინანსება გაზრდილია 0,2 მლნ ლარით და შეადგენს 0,5 მლნ ლარს;

საერთო სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის გადასახდელების მთლიანი მოცულობა შეადგენს 2 457.3 მლნ ლარს, მათ შორის:

- საგარეო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა - 1 015.0 მლნ ლარი;
- საშინაო სახელმწიფო ვალდებულებების მომსახურება და დაფარვა - 295.0 მლნ ლარი
- რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდისათვის გათვალისწინებულია 260.0 მლნ ლარი;
- „მაღალმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნების თანახმად მაღალმთიანი დასახლებების განვითარების ფონდისათვის გათვალისწინებულია 20.0 მლნ ლარი;
- მთავრობის სარეზერვო ფონდი 50.0 მლნ ლარით, ხოლო პრეზიდენტის სარეზერვო ფონდი 5.0 მლნ ლარით განისაზღვრა.
- ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულებისათვის გადასაცემი ტრანსფერის მოცულობა პროექტის წინა ვარიანტთან შედარებით გაზრდილია 48,0 მლნ ლარით, მათ შორის 46,0 მლნ ლარით იზრდება ქ. თბილისისთვის გათვალისწინებული ტრანსფერი.

სახელმწიფო ბიუჯეტის პროექტს თან ერთვის:

- ინფორმაცია სახელმწიფო აუდიტის სამსახურისა და საქართველოს პარლამენტის კომიტეტების რეკომენდაციების გათვალისწინების შესახებ;
- ქვეყნის ძირითადი მონაცემების და მიმართულებების დოკუმენტი 2018-2021 წლებისათვის;
- ძირითადი ეკონომიკური და ფინანსური ინდიკატორები (საბაზო სცენარი)
- ფისკალური სექტორის რისკების ანალიზი და შესაბამისი ძირითადი ეკონომიკური და ფინანსური ინდიკატორები ოპტიმისტური და პესიმისტური სცენარების განვითარების შემთხვევაში;
- სახელმწიფო ვალის მდგრადობის ანალიზი;
- ინფორმაცია სახელმწიფო ვალის შესახებ;
- საშუალოვადიანი პერიოდისათვის მაკროეკონომიკური პარამეტრების პროგნოზის შედარება;
- ინფორმაცია ცენტრალური ბიუჯეტის ფისკალური მაჩვენებლების შესახებ (მათ შორის სსიპების საკუთარი შემოსავლების ფარგლებში მიღებული სახსრებისა და მის ფარგლებში გაწეული ხარჯების შესახებ);
- ინფორმაცია საჯარო სამართლის იურიდიული პირების შემოსულობებისა და გადასახდელების შესახებ დაფინანსების ყველა წყაროდან;
- ინფორმაცია პროგრამული ბიუჯეტით გათვალისწინებული პროგრამების მოსალოდნელი შედეგებისა და მათი შესრულების შეფასების ინდიკატორების შესახებ;
- ინფორმაცია ბიუჯეტით გათვალისწინებული კაპიტალური პროექტების შესახებ;
- ინფორმაცია ბიუჯეტით გათვალისწინებული პროგრამების/ქვეპროგრამების განმახორციელებელი საბიუჯეტო ორგანიზაციების შესახებ;
- ინფორმაცია ბიუჯეტით გათვალისწინებული ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაციის „სხვა ხარჯების“ მუხლის ფარგლებში დასაფინანსებელი ღონისძიებების შესახებ

ბ) კანონის პროექტის ფინანსური დასაბუთება:

ბ.ა) კანონის პროექტის მიღებასთან დაკავშირებით აუცილებელი ხარჯების დაფინანსების წყარო

_ კანონის პროექტი განსაზღვრავს 2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებებს მხარჯავი დაწესებულებებისა და მათ მიერ განსახორციელებელი პროგრამებისათვის;

ბ.ბ) კანონის პროექტის გავლენა ბიუჯეტის საშემოსავლო ნაწილზე

_ კანონის პროექტი განსაზღვრავს 2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლების საპროგნოზო მაჩვენებლებს;

ბ.გ) კანონის პროექტის გავლენა ბიუჯეტის ხარჯვით ნაწილზე

_ კანონის პროექტი განსაზღვრავს 2018 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის ასიგნებებს მხარჯავი დაწესებულებებისა და მათ მიერ განსახორციელებელი პროგრამებისათვის;

ბ.დ) სახელმწიფოს ახალი ფინანსური ვალდებულება

–

ბ.ე) კანონის პროექტის მოსალოდნელი ფინანსური შედეგები იმ პირობების, რომელთა მიმართაც ვრცელდება კანონპროექტის მოქმედება

–

ბ.ვ) კანონის პროექტით დადგენილი გადასახადის, მოსაკრებელის ან სხვა სახის გადასახდელის ოდენობის განსაზღვრის წესი (პრინციპი)

–

გ) კანონის პროექტის მიმართება საერთაშორისო სამართლებრივ სტანდარტებთან

გ.ა) კანონის პროექტის მიმართება ევროკავშირის დირექტივებთან

კანონის პროექტი არ ეწინააღმდეგება ევროკავშირის დირექტივებს.

გ.ბ) კანონის პროექტის მიმართება საერთაშორისო ორგანიზაციებში საქართველოს წევრობასთან დაკავშირებულ ვალდებულებებთან

კანონის პროექტის მიღება არ ეწინააღმდეგება საქართველოს მიერ საერთაშორისო ორგანიზაციებში წევრობასთან დაკავშირებით აღებული ვალდებულებებს.

გ.გ) კანონის პროექტის მიმართება საქართველოს ორმხრივ და მრავალმხრივ ხელშეკრულებებთან

კანონის პროექტის მიღება არ არღვევს და არ ეწინააღმდეგება საქართველოს მიერ დადებული ორმხრივი და მრავალმხრივი საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ნაკისრ ვალდებულებებს.

დ) კანონის პროექტის მომზადების პროცესში მიღებული კონსულტაციები:

დ.ა) არასახელმწიფო ან/და საერთაშორისო ორგანიზაცია/დაწესებულება, ექსპერტები, რომლებმაც მონაწილეობა მიიღეს კანონის პროექტის შემუშავებაში, ასეთის არსებობის შემთხვევაში

წარმოდგენილი კანონპროექტის მომზადებისათვის გამოყენებული ძირითადი მაკროეკონომიკური პარამეტრები შეთანხმებულია საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან.

დ.ბ) კანონის პროექტის შემუშავებაში მონაწილე ორგანიზაციის (დაწესებულების) ან/და ექსპერტის შეფასება კანონპროექტის მიმართ

წარმოდგენილი კანონპროექტი მოწონებული იქნა საქართველოს მთავრობის მიერ;

დ.გ) კანონის პროექტის ავტორი

კანონის პროექტის ავტორია საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო

დ.დ) კანონის პროექტის ინიციატორი

კანონის პროექტის ინიციატორია საქართველოს მთავრობა.